Силабус навчальної дисципліни

Основи цивільного захисту та техногенна безпека

підготовки **бакалавра**

(назва освітнього ступеня)

спеціальності **263 «Цивільна безпека»**

(назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Цивільна безпека»**

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська
Факультет	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	Охорони праці, цивільної та екологічної безпеки
Контакти кафедри	УДУНТ ННІ ПДАБА, каб. 211 (вул. Паторжинського 11-а) Email: life.safety@pgasa.dp.ua
Викладач-розробник	Шаломов В.А. к.т.н., доц., Махінько А.О., ас.
Контакт викладача	shalomov.volodymyr@pdaba.edu.ua a.o.makhinko@ust.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/CT/K3/ROZKLAD.HTML
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2026/03/GRAFIK-KONSULTATSIJ-kaf.-OPTSEB_IIsemestr_.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи цивільного захисту та техногенна безпека» спрямована на формування знань щодо організації та функціонування системи цивільного захисту, забезпечення безпеки населення і територій, запобігання надзвичайним ситуаціям та мінімізації їхніх негативних наслідків. Розглядаються законодавчі й організаційні засади цивільного захисту, структура та завдання єдиної державної системи цивільного захисту, повноваження її суб'єктів, призначення сил і засобів, а також принципи планування, координації та реалізації заходів у сфері цивільного захисту.

Особлива увага приділяється класифікації та характеристиці надзвичайних ситуацій, методам їх прогнозування, організації реагування, локалізації та ліквідації наслідків. Вивчаються принципи захисту населення і територій від небезпечних чинників надзвичайних ситуацій, питання підготовки працівників і населення до дій в умовах загроз та виникнення надзвичайних ситуацій.

Важливою складовою дисципліни є вивчення теоретичних і практичних основ техногенної безпеки, методів ідентифікації небезпек, аналізу та оцінювання техногенних ризиків. Розглядаються кількісні та якісні методи аналізу небезпек, зокрема логічні методи встановлення причинно-наслідкових зв'язків виникнення аварійних ситуацій, підходи до управління ризиками та обґрунтування заходів щодо їх зниження. Вивчаються питання надійності технічних систем, моделі забезпечення безпеки, а також вплив людського фактора на функціонування системи «людина – машина – середовище».

Отримані знання та практичні навички спрямовані на формування здатності майбутніх фахівців з охорони праці виявляти потенційні загрози, оцінювати рівень техногенних ризиків, брати участь у плануванні заходів цивільного захисту, розробляти профілактичні та захисні заходи, а також обґрунтовувати управлінські рішення, спрямовані на підвищення рівня безпеки виробничих об'єктів, захист працівників і зменшення негативного впливу надзвичайних ситуацій.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			V
Всього годин за навчальним планом, з них:	150	5	150
Аудиторні заняття, у т.ч:	56		56
лекції	32		32
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	24		24
Самостійна робота, у т.ч:	94		94
підготовка до аудиторних занять	17		17
підготовка до контрольних заходів	17		17
виконання курсового проєкта або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю			екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни - формування у здобувачів вищої освіти системи знань і практичних умінь щодо закономірностей виникнення та розвитку небезпек і надзвичайних ситуацій, насамперед техногенного характеру, оцінювання та управління ризиками суспільно корисної діяльності, а також набуття навичок щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, організації захисту населення, працівників, навколишнього середовища та матеріальних цінностей і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Завдання вивчення дисципліни - засвоєння теоретичних основ і сучасних методів оцінювання та управління ризиками, пов'язаними з функціонуванням технічних систем і виникненням надзвичайних ситуацій; оволодіння методами прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їх виникнення та розвитку, визначення рівня ризику і якісного аналізу небезпек складних систем типу «людина – машина – середовище»; вивчення ролі людського фактора у виникненні техногенних аварій і катастроф; набуття практичних навичок обґрунтування та реалізації комплексу заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення, персоналу, матеріальних і культурних цінностей, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Пререквізити дисципліни – «Фізика», «Хімія», «Основи екології», «Електробезпека».

Постреквізити дисципліни – «Техногенний ризик», «Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань», «Безпека експлуатації інженерних систем та потенційно-небезпечних технологій».

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми 263.1.02.24 «Охорона праці»):

Інтегральна компетентність: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

Загальні компетентності: ЗК 09. Навики здійснення безпечної діяльності. **ЗК 12.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати завдання з охорони праці та цивільної безпеки.

Фахові компетентності спеціальності: ФК 01. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці. **ФК 02.** Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організовування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій. **ФК 05.** Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці. **ФК 10.** Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля. **ФК 11.** Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії). **ФК 12.** Здатність до проведення аварійнорятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення, в т. ч. завдань з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об’єктів будівництва. Ф**К 13.** Здатність організовувати радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, інженерне забезпечення процесу виконання аварійно-рятувальних робіт. **ФК 14.** Здатність до використання основних методів та засобів управління, зв'язку та оповіщування під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. **ФК 17.** Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій. **ФК 18.** Здатність надавати домедичну допомогу постраждалим особам. **ФК 20.** Здатність аналізувати організацію діяльності служби цивільного захисту і служби охорони праці підприємства. **ФК 26.** Здатність визначати ризики небезпек та здійснювати контроль за додержанням у підрозділах підприємства законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці, враховуючи особливості техногенної небезпеки об’єкта, техногенну небезпеку виробничих процесів, вимоги чинних нормативних документів, в умовах виробництва.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми 263.1.02.24 «Охорона праці»): ПРН 03. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій. **ПРН 04.** Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності. **ПРН 07.** Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям. **ПРН 13.** Класифікувати речовини, матеріали, продукцію, процеси, послуги та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності. **ПРН2 15.** Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів. **ПРН 16.** Обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження. **ПРН 19.** Знати типи автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення, загальні технічні характеристики та вимоги до застосування систем управління, зв'язку та оповіщування у надзвичайних ситуаціях. **ПРН 23.** Застосовувати заходи цивільного захисту: з інформування та оповішування населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту під час бойових дій: щодо евакуювання населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Основи цивільного захисту.					
1. Основи цивільного захисту та єдина державна система цивільного захисту.	6	2			4
2. Суб'єкти та сили цивільного захисту.	8	2	2		4
3. Планування та координація заходів цивільного захисту.	8	2	2		4
4. Підготовка та навчання у сфері цивільного захисту.	8	2	2		4
5. Класифікація та характеристика надзвичайних ситуацій.	8	2	2		4
6. Прогнозування та реагування на надзвичайні ситуації.	8	2	2		4
7. Локалізація і ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.	8	2	2		4
8. Захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях.	6	2			4
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**16**	**12**		**32**
Змістовий модуль 2. Техногенна безпека.					
9. Основи теорії ризику та техногенна безпека.	6	2			4
10. Аналіз та оцінювання техногенних ризиків.	8	2	2		4
11. Методи ідентифікації та аналізу небезпек.	8	2	2		4
12. Логічні методи аналізу небезпек.	8	2	2		4
13. Управління техногенними ризиками.	8	2	2		4
14. Надійність технічних систем та моделі безпеки.	8	2	2		4
15. Людський фактор у системі «людина - машина - середовище».	8	2	2		4
16. Забезпечення надійності та безпеки технічних систем.	6	2			4
Разом за змістовим модулем 2	**60**	**16**	**12**		**32**
Підготовка до екзамену	**30**				**30**
Усього годин	**150**	**32**	**24**		**94**

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	**17**
2	підготовка до контрольних заходів	**17**
3	виконання курсового проєкта або роботи	**-**
4	виконання індивідуальних завдань	**-**
5	опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	**30**
	5.1. Міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту та механізми міжнародної допомоги.	5

	5.2. Особливості організації цивільного захисту в умовах воєнного стану.	5
	5.3. Індивідуальні та колективні засоби захисту населення від небезпечних чинників надзвичайних ситуацій.	5
	5.4. Методи статистичного аналізу аварійності та травматизму на виробництві.	5
	5.5. Невизначеність вихідних даних і її вплив на результати оцінювання техногенних ризиків.	5
	5.6. Сучасні інформаційні технології та програмні засоби аналізу й прогнозування техногенних ризиків.	5
6	підготовка до екзамену	**30**
	Разом	**94**

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Основи цивільного захисту.

Змістовий модуль 2. Техногенна безпека.

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	4
2.	Опрацювання матеріалу самостійної роботи	15
3.	Виконання та захист практичних робіт	36
4.	Контрольна робота	45
	Разом:	**100**

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 0,5 бала.

Всього 8 лекцій.

Опрацювання матеріалу самостійної роботи

Опрацювання однієї теми оцінюється в – 5 балів.

Всього 3 теми.

а) у вигляді презентації, доповіді та обговорення (у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач; під час аналізу інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми; презентація характеризується оригінальністю) – 5 балів;

б) у вигляді презентації, доповіді та обговорення (проєкт сфокусований на темі, але не висвітлює її; наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу; можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони незначні) –4 бали;

г) доповідь без презентації –3 бали;

д) наявність опрацьованого матеріалу – 2 бали;

г) анотації опрацьованого матеріалу – 1 бал;

д) опрацьований матеріал здається випадковим, нашвидку зробленим чи незакінченим; наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми–0 балів.

Виконання та захист практичних робіт

Всього 6 практичних робіт. Максимальна кількість балів за одну роботу – 6.

Критерії оцінки практичних знань поточного контролю

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за 1 змістовий модуль
1	Відвідування лабораторних занять	1 бал за відвідування студентом кожного лабораторного заняття	1
2	Якість виконання і захисту практичного завдання	Практичне завдання виконано в повному обсязі, правильно та обґрунтовано. Студент продемонстрував уміння самостійно застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, правильно виконав необхідні розрахунки, аргументовано пояснив отримані результати та сформулював обґрунтовані висновки.	5
		Практичне завдання виконано та обґрунтовано в основному правильно. Студент продемонстрував належне вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Під час виконання завдання допущено незначні помилки та неточності, які суттєво не впливають на правильність отриманих результатів і загальну якість роботи.	4-3
		Практичне завдання виконано із суттєвими помилками, що вплинули на правильність окремих результатів. Під час обговорення роботи студенту потрібні допоміжні запитання викладача для пояснення застосованих методів, обґрунтування отриманих результатів та підтвердження здатності використовувати набуті знання для розв'язання практичних задач.	2-1
		Практичне завдання виконано не в повному обсязі та з грубими помилками. Навіть за допомогою запитань викладача студент не зміг пояснити застосовані підходи, обґрунтувати отримані результати та продемонструвати достатній рівень практичних умінь для самостійного розв'язання відповідних задач	0
		Разом:	**0-6**

Контрольна робота

Контрольна робота містить 3 запитання, на які студент зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі, максимальна кількість балів при вичерпаній відповіді на одне запи-

тання – 15.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання установлюється:

15 балів – студент надав вичерпну та обґрунтовану відповідь на поставлене запитання, правильно навів необхідні формули, залежності, графіки, схеми та технологічні параметри, а також ґрунтовно пояснив їх зміст і практичне значення.

14–12 балів – студент надав повну відповідь на поставлене запитання, правильно навів необхідні формули, залежності, графіки, схеми та технологічні параметри, але пояснення до них є недостатньо ґрунтовними або неповними.

11–8 балів – студент надав загалом повну відповідь на поставлене запитання, але навів лише частину необхідних формул, залежностей, графіків, схем або технологічних параметрів. Пояснення до наведених матеріалів є недостатніми.

7–4 бали – студент розкрив основний зміст поставленого запитання, але у відповіді допущено помилки та неточності, які не змінюють її загального змісту. Студент зробив спробу навести необхідні формули, залежності, графіки, схеми та технологічні параметри, однак не всі вони наведені правильно або в повному обсязі.

3–1 бал – студент лише частково розкрив зміст поставленого запитання. У відповіді допущено грубі помилки, що свідчать про недостатнє розуміння основних положень навчального матеріалу.

0 балів – студент не розкрив зміст поставленого запитання або надав неправильну відповідь, яка свідчить про відсутність розуміння основних положень навчального матеріалу.

Критерії оцінювання екзамену

Максимальна оцінка за екзамен становить 100 балів. Екзаменаційний білет містить 4 питання з теоретичного курсу. Максимальна кількість балів за відповідь на кожне питання - 25 балів.

За кожну відповідь на питання екзаменаційного білета нараховується відповідна кількість балів:

25 балів - студент надав повну, правильну та обґрунтовану відповідь на запитання, продемонстрував глибоке розуміння теоретичного матеріалу, правильно навів необхідні формули, залежності, графіки, схеми та технологічні параметри, пояснив їх фізичний зміст і практичне значення, логічно та послідовно виклав матеріал.

24–17 балів - студент надав повну та правильну відповідь на запитання, навів необхідні формули, залежності, графіки, схеми та технологічні параметри, однак пояснення їх змісту, фізичної сутності або практичного значення є недостатньо повними. Допущені окремі неточності, які не впливають на загальну правильність відповіді.

16–8 балів - студент загалом розкрив зміст запитання, але відповідь містить неповний обсяг необхідного матеріалу. Наведено лише частину необхідних формул, залежностей, графіків, схем або технологічних параметрів, а їх пояснення є недостатніми. Допущені помилки та неточності, що впливають на якість і повноту відповіді.

7–1 балів - студент частково розкрив зміст запитання, але відповідь є неповною та містить суттєві або грубі помилки. Продемонстровано недостатній рівень розуміння основних теоретичних положень, а наведені формули, залежності чи інші матеріали використано неправильно або без належного обґрунтування.

0 балів - студент не розкрив зміст запитання або надав неправильну відповідь, не продемонстрував розуміння основних положень відповідної теми та не зміг обґрунтувати свою відповідь.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична змістового модуля 1, змістового модуля 2 та екзаменаційної оцінки.

6. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу ґрунтується на взаємній відповідальності викладача і студента, прозорості оцінювання, належному інформуванні та дотриманні принципів академічної доброчесності.

Під час організації освітнього процесу студенти та викладачі керуються чинною нормативною базою Академії.

Навчальна дисципліна передбачає індивідуальну та групову роботу, співпрацю в колективі. Освітнє середовище має бути дружнім, творчим і відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком випадків відсутності з поважних причин. Усі завдання, передбачені програмою дисципліни, мають бути виконані у встановлені терміни.

У разі відсутності з поважних причин студент виконує пропущені завдання та презентує результати під час консультацій викладача.

Порядок відпрацювання пропущених занять: пропущена лекція відпрацьовується шляхом усного опитування за підготовленим рефератом на відповідну тему. Під час оцінювання враховується причина відсутності: за наявності поважної причини застосовується коефіцієнт 1,0, за відсутності поважної причини - 0,5.

Дотримання академічної доброчесності є обов'язковим для кожного студента.

У своїй діяльності студенти Академії керуються Кодексом академічної доброчесності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури (2023 р.), який визначає загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання всіх видів робіт, завдань і форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень та відомостей інших авторів;

надання достовірної інформації про результати власної наукової та творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Студенти також зобов'язані дотримуватися Положення щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються.

У разі виникнення сумнівів щодо того, чи можуть певні дії або бездіяльність порушувати положення Кодексу академічної доброчесності Академії, студент має право звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17.

2. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27.02.1991 № 791а-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/791a-12.

3. Про об’єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 № 2245-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2245-14.

4. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/11-2014-п.
5. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями : постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/368-2004-п.
6. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/444-2013-п.
7. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій : постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/841-2013-п.
8. Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки : постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 № 1030. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1030-2022-п.
9. ДБН В.1.2-4:2019. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту. Київ, 2019.
10. ДСТУ 8773:2018. Склад та зміст розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту в складі проєктної документації на будівництво об'єктів. Основні положення. Київ, 2018.
11. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). Київ : Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. 125 с.
12. Про затвердження Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 № 637. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/va637203-02 (дата звернення: 09.10.2026).
13. Цивільний захист : підручник / А. С. Бєліков, В. М. Коротаєв, В. А. Шаломов та ін. Дніпро : Журфонд, 2024. 516 с.
14. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є. Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами : навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 367 с.
15. Березуцький В. В., Адаменко М. І. Небезпечні виробничі ризики та надійність : навчальний посібник для студентів за напрямом підготовки «Цивільна безпека». Харків : ФОП Панов А. М., 2016. 385 с.
16. Василевський О. М., Поджаренко В. О. Нормування показників надійності технічних засобів : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2010. 129 с.

Допоміжна

1. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту : навчальний посібник. Львів, 2010. 384 с.
2. Осипенко С. І., Іванов А. В. Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту : навчальний посібник. Київ, 2008. 286 с.
3. Шаломов В. А. Методичні вказівки до практичного заняття з дисципліни «Цивільний захист» на тему «Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту. Створення підрозділу з питань цивільного захисту» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної та заочної форм навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 39 с.
4. Шаломов В. А. Методичні вказівки до практичного заняття з дисципліни «Цивільний захист» на тему «Аналіз стану техногенно-екологічної безпеки громади» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної та заочної форм навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 32 с.

5. Шаломов В. А., Бєліков А. С. Методичні вказівки до практичного заняття з дисципліни «Цивільний захист» на тему «Організація планування заходів у сфері цивільного захисту» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної та заочної форм навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 31 с.

6. Шаломов В. А. Методичні вказівки до практичного заняття з дисципліни «Цивільний захист» на тему «Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій територіальної громади» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної та заочної форм навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 13 с.

7. Шаломов В. А., Бєліков А. С. Методичні вказівки до практичного заняття з дисципліни «Цивільний захист» на тему «Створення місцевої системи централізованого оповіщення» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньої програми «Охорона праці» денної та заочної форм навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 24 с.

8. Бєліков А. С., Берлов О. В. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Основи теорії надійності і техногенний ризик» для здобувачів спеціальності 263 «Цивільна безпека» заочної форми навчання. Дніпро : ПДАБА, 2023. 12 с.

9. ДСТУ ISO 45001:2019 (ISO 45001:2018, IDT). Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування. Чинний від 01.01.2021.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua.

2. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці (Держпраця). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dsp.gov.ua.

3. Офіційний сайт Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dp.dsp.gov.ua.

4. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua.

5. Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Охорони праці, цивільної та екологічної безпеки / Цивільний захист; Техногенна безпека. / Основи теорії надійності і техногенний ризик. – Режим доступу: http://surl.li/bjlhw

Розробник _____ (підпис) Володимир ШАЛОМОВ

Розробник _____ (підпис) Анна МАХІНЬКО

Гарант освітньої програми _____ (підпис) Володимир ШАЛОМОВ

Силабус затверджено на засіданні кафедри
охорони праці, цивільної та екологічної безпеки
(назва кафедри)
Протокол від «31» 08 2026 року № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) Анатолій БЄЛІКОВ